

אסיפת "הפעולה השמית": ילדי-מזר, נואם, מדרנים מפרידים בין מתקוטטים בקהל
אל תתנו לפרובוקטורים לפוצץו"

אסיפה, החל האולם קולט עשרות משתתפי, שנחפזו לתפוס מקומות. במועד הקיבוע להתחלה היה האולם מלא מפה אל פה — ובחוק החלו כמה מאות נוספים מאזינים לרמקולים. חלק מהמוזן כלל סקרנים, מן הסוג הנמשך לכל הפעולה פוליטית חדשה. אולם הרוב הגדול נתגלה במהרה כאוהד.

"רם נשפך בחיפה!" היה זה הישג לא קטן אחרי המכשולים שהאסיפה נתקלה בהם מהרגע הראשון. אחד מהם: בני חיפה לא ידעו כמעט על קיומה. עיריית חיפה קיב"לה להדבקה את המודעה שהודיעה על קיומה, מה, נתנה קבלה בה פירטה את תנאי ההדבקה. למחרת היום הודיעה שאין לה מקום.

אמנם, אחרי שנתקלה באיום בבקשת צו"על-תנאי, נסוגה העירייה, אך רק למחצית הדרך. היא הודיעה שתדביק את מחצית המודעה — בגלל חוסר מקום. היה זה שבחן מחוכם — כי המחצית, שנתנה אחי-חיתון, הודיעה רק את מקום האסיפה ושמות הנואמים, אך לא את הנושא: "דם נשפך בחיפה! ... זוהי ההתפרצות הראשונה של זעם המקופחים..."

מאורעות ואירועים הטילו את צלם על האסיפה מן הרגע הראשון. הקהל, שהיה מורכב כמעט שהתבשרה מיוצאי מערב ומזרח (כולל כמה עשרות ערבים), צעירים וקשישים, היה צמא לפתרונות שיצילוהו מן המועקה של המלחמה העדתית. אהדתו הבולטת למכנסי האסיפה מנעה את התפרצות אותה מלחמה באסיפה עצמה.

אפילו קבוצה של מפריעים מאורגנים, ש-תפסו עמדות איסטרטגיות באולם, נרגעו במהרה למראה הפנים המאיימים של קבוצת עולי-מארוקו, שהאמינו כי המפריעים מגינים על ההפליה העדתית.

אחוות לוחמים. אחרי הסערה הראשונה, בשעת נאומו של נתן ילין-מור, החלה האחויה של הבנה והתייחסות מת-פשטת באולם, שעה שלום כהן ואורי עבדני הוכירו את אחוות הלוחמים הבינ-עדתית בחטיבות הקרביות בימי המלחמה. עיקר הצעות הנואמים: סיפוח שיטתי של ערכי-התרבות המזרחיים בבית-הספר, הכנה להשתלבות המדינה במרחב, הליך בו ימלא או בני-המורה תפקיד חיוני כגשר תרבותי; פירוק המשטר המפלגתי המעביר לצרכים פסולים את הכספים הנאספים למען העולים. כפי-שהגור דלתות האולם, לא נשתיימה האסיפה. היא נמשכה בחוק, שם נתקלו מאות, המשיכו בוויכוח סוער עד מאוחר אחרי חצות. המבחן ההמוני הראשון הצליח.

משפט

מיוח אל הכול

"אדון, אדון, בוא מהר לראות איך הפצצות רודפות אחרינו!" האיצר מכס פרנקל לא האמין למראה עיניו. מולו רץ בריצת אמוק מטורפת מוחמד חאפו, פועל ערבי צעיר הרץ הגיע חסר-נשימה אל פרנקל כסוף הבלורית (44) והתחנן מלא-פחד: "בוא תראה אדון פרג' קל, הפצצות רודפות אחרי קילומטרים." פרנקל רק חייך. הוא קיבל את דבריו של הפועל הנפחד בבדיחה טובה. בכל שנות שרותו כקצין בחיל-האוויר, לא שמע פרנקל על פצצות רצות.

כעבור שבועות מספר האמין גם פרנקל לספורו של מוחמד הנפחד. הוא ראה במו

את הנוקים, אישר את כל הפרטים, המליץ לאחות את התביעה. "האשמה היא בחיל האוויר," קבע השמאי.

פצצה מתחת לתלתן. הפצצה הראשונה נפלה בשטחו של המשק בחודש אויך טוברי. מטרים ספורים בלבד מפועלת ערביה הרה, שעבדה בשדה, ופועל ערבי צעיר שנמלט מהמקום, חזר רק כעבור שבוע פרנקל הזמין את אנשי המשטרה, ששלחה חבלן. "כאן נפלה פצצה," קבע החבלן בבטחון גמור. חוסר בטחון מוחלט גילו אנשי חיל-האוויר ומשרד-הבטחון, שבאו לחקור בדבר חששים לאחר המקרה. את מקום נפילת הפצצה חיסו שתילי התלתן הירוקים. אחרי ביקור המשלחת שלח משרד הבטחון מכתב לפרנקל, הכחיש בו כאילו אמנם הוכח כי נפלה פצצה בשטחו.

פרנקל הגיע למסקנה שעליו לשנות את צורת המשק, לבטל את האינצנטר החי. משרד הבטחון הסכים לעזור, על אף הכחשותיו הקודמות, המליץ לעזור משרד החקירות על מתן הלוואת-שיקום. אך האחרון סרב לפצות נזקים של משרד הבטחון. החלה פרשה של התכתבות עם המטה הכללי, כתב למשפחה ראש לשכת הרמטכ"ל: "בטיור במקום בו נפלה הפצצה כביכול, לא נמצאו כל סימנים או גופים זרים... הפצצה אינה נפיצה, נשארת בשלמותה לאחר השלכתה... פצצות אלה נפלו במרחק קילומטר מחצרך, בשטח המטווח ובאזור הבטחון... גבול אזור הבטחון נמצא במרחק 800 מטרים משטחי התושבים."

חוק אתה יכול להסתלק. השבוע הגיש פרנקל צו על-תנאי נגד הרמטכ"ל מפד חיל-האוויר וקצין המטווח, שיבואו וינמקו מדוע לא ידאגו להרחיק את המטווח, לעצור את הפצצות הכבדות העולות להרוס את ביתם כשהן פוגעות באדמה, משגות את כיוונן. אולם פרנקל ידע כי מצפה לו מערכה קשה. האפשרות השנייה שעמדה בפניו

* מימין: שלמה בן-שלמה, מרכז סניף חיפה של הפעולה, חביב קהוויץ, מראשי האגף הלאומי של החזית הערבית.

חיל האוויר: הזות גבול המטווח צפונה. בעוד משפחת פרנקל מצפה לתיאור תביעה, קיבוע השבוע נאסם אז מיוצאי ערבי, שמשפחתו שוכנת מזה דורות רבים בסביבה הקרובה, תשובה חותכת. כשי התלונן כי רסיסי הפצצות והתרמילים פוגעים בביתו המרוחק רק עשרות מטרים משדה המטווח, ענה לו קצין הצבא, "או אתה יכול להסתלק מפה!"

חינוך

סוחר ההיסטוריה

"לחמניות טריות, נקניקיות חמות," צעק לפני כשבועיים הסטודנט הצעיר דויד (דו"ציה"י) גרוסמן (23). "כל מכות היהודים בנו" — במכת אחת, בחוברת סיכומי הרצאות על ההיסטוריה היהודית. רק היום בזול, הוסיף בקול דו"בן-אמוצי צרה. הוא עמד באולם ענק של האוניברסיטה העברית בירושלים, לא הפסיק להציג את סחורתו.

מה שהתרחש אחר-כך דמה להצגה מחור דשת של הזירה-טרון. כמאתיים סטודנטים, שנאלצו השנה לשמוע הרצאות להיסטוריה יהודית בשעות הלילה, מפי ד"ר צבי אני קורני בעל הקול הדרמטי, שימשו כלולייניו הקרקס. הם סיפפו את הכיסאות, יצאו פירמידות-חיות, שגם טובי המתעמלים לא היו מתביישים בהן. כאחד המקרים בנו פירמידה של ששה סטודנטים, הגבה שבי-הם התקף את גרוסמן מן האוויר, חצליח לקבל ממנו חוברת.

תוך דקות ספורות מכר דו"ציה את כל החוברות שהיו ברשותו, הזמין את כל הסטודנטים, שיצאו בידיים ריקות, להופיע למחרת היום לדירתו.

בשעות הבוקר המוקדמות התעורר גרוס' מן לקול רעש מזור בחדר המדרגות, גילה כי כמה מחבריו מחכים להתחלת המכירת. אחד הסטודנטים, שהזדנב בסוף התור, חשש כי לא יקבל חוברת, רצה למצוא חן בעיני דו"ציה. הוא הציע לערוך עבורו את קנייתו היומיומית של חוברת. התנאי: גרוסמן יכ-טיח למכור לו חוברת היסטוריה.

הצלחתו של גרוסמן היתה כפולה, לא התבטאה רק ברווחי הכספיים. כי עוד באותו יום הציעו אנשי מפעל-השיכפול של הסתדרות הסטודנטים להמשיך במקומו במכירת החוברות, לתת לו חלק מן הפדיון.

עובר ולומד. קשה למצוא בירושלים סטודנט, שלא סינן במשך שנת הלימודים קללה על-חשבון מפעל השיכפול. מפעל זה שייך להסתדרות הסטודנטים, נועד לספק להם חוברות-סיכום לפני הבחינות. הוא משתף פעולה עם הסטודנט, המסכם את ההרצאות ועם המרצה; חוברתו נחשבת ברוך כלל למהימנות ואחריות. אלא של-דרך מזלם של הסטודנטים דבקה מגיפת הס-חבת הישראלית גם במפעל זה: הוא אינו מקפיד להפיץ את החוברות לפני הבחינות.

לפני כשנה נכנס גרוסמן למפעל-השיכפול, הציע לכתוב את החוברת להיסטוריה יהודית, לסיימה לפני מועד הבחינות. ההצעה המוצלחת לא יצאה לפועל בגלל הסחבת הקיימת במוסד זה. דו"ציה לא רצה למכור את מחברותיו למוכרי דגים בשוק הירושל-מי, הדפיס את החוברות על חשבון, וזה הצלחה אנדית.

אנשי השיכפול שהופטו מהצלחתו של גרוסמן, הציעו לרכוש את זכויותיו על (המשך בעמוד 13)

מתלונן פרנקל וילדים משחקים בפצצה אווירית
אל תתנו למטוסים להפיץו"